

Udviklingsstrategi 2017 - 2020

Et aktivt, selvstændigt og meningsfuldt liv
– med udgangspunkt i den enkeltes håb og drømme

Forord

Sammen om det gode liv

Forvaltningen Social og Senior har udarbejdet en udviklingsstrategi for det specialiserede voksenområde for 2017 – 2020. Det specialiserede socialområde omfatter psykiatri, handicap - og udsatteområdet. Udviklingsstrategien sætter den strategiske retning for de kommende år frem mod 2020. Socialpolitikken udgør rammen om udviklingsstrategien og de fremtidige handlinger.

Socialudvalget ønsker med strategien at støtte op om, at Sønderborg Kommune kan tilbyde effektive, fleksible og borgernære løsninger, og at det sociale område følger med efterspørgslen. Det betyder, at der er behov for løbende justering i forhold til tilgangen og metoder på området. Socialudvalget ønsker endvidere at være med til at sikre, at der også i de kommende år er de rette tilbud på det sociale område, så opgaverne så vidt muligt kan løses i egen kommune med det formål at styrke de sociale relationer omkring borgerne i nærmiljøet.

Målet med udviklingsstrategien er enklere og mere effektive forløb for borgerne og en tydeligere "rød tråd" med fleksible og bedre tilpassede løsninger. Det vil betyde styrkelse af den enkeltes mulighed for selvstændighed og deltagelse i samfundslivet.

Strategiens fokusområder

Der er tre strategiske fokusområder, som er indkredset gennem de erfaringer og oplevelser, som ledere, medarbejdere, borgere, interesseorganisationer og politikere har gjort sig med området i de forløbne år.

1. ***En fælles indsats for og med borgeren.***
2. ***Nære indsatser før mursten***
3. ***Styrkede aktivitets- og beskæftigelsesmuligheder***

For hvert af de tre fokusområder er der udarbejdet en handleplan, som beskriver udmøntningen og indsatsområderne mere detaljeret i forhold til gevinster for borgerne, medarbejderne og Sønderborg Kommune som helhed.

Med udviklingsstrategien ønsker socialudvalget at realisere visionen i socialpolitikken: *Et aktivt, selvstændigt og meningsfuldt liv – med udgangspunkt i den enkeltes håb og drømme.*

Venlig hilsen

Niels Ole Bennedsen
Formand for socialudvalget i Sønderborg Kommune

1. Baggrund for udviklingsstrategien

Udviklingen på det specialiserede socialområde

Kommunerne har i en årrække oplevet et voksende udgiftspres på det specialiserede socialområde. Udgiftsvæksten har over en længere periode været højere end BNP-vækst og den generelle udgiftsvækst inden for de øvrige kommunale serviceområder¹.

Nedenfor ses udgiftsniveauet pr. borger (18-64 årige) i 2015 og udgiftsudviklingen i perioden 2012-2015 på det specialiserede voksenområde² i hhv. hele landet, i Region Syddanmark, i Sønderborg Kommune samt i nabokommuner³.

Udgifter i kr. til det specialiserede voksenområde pr. 18-64 årig, 2015⁴

Hele landet	Region Syddanmark	Sønderborg	Nabokommuner
7.355	7.132	7.346	7.868

Stigning i udgifter til det specialiserede voksenområde pr. 18-64 årig, 2012-2015

Hele landet	Region Syddanmark	Sønderborg	Nabokommuner
9,0%	4,1%	1,8%	6,6%

Af tabellerne fremgår, at Sønderborg Kommunes samlede udgifter er på niveau med landsgennemsnittet, højere end gennemsnittet blandt kommunerne i Region Syddanmark, men samtidigt lavere end gennemsnittet blandt nabokommunerne. Tabellerne viser, at Sønderborg Kommune i modsætning til udviklingen i resten af landet har oplevet en begrænset udgiftsvækst på det specialiserede voksenområde siden 2012 – både når der sammenlignes med landsgennemsnit, gennemsnittet blandt kommunerne i Region Syddanmark samt gennemsnittet blandt nabokommunerne.

I de kommende år forventes der at komme et øget pres på udgifterne på det specialiserede voksenområde. Sønderborg Kommune vil især blive udfordret på tilbudsviften og af antallet af pladser med særlige

profiler de kommende år. Pga. det øgede udgiftspres har Sønderborg Kommune til-delt 6 mio. kr. i fast forøgelse af budgettet fra 2017 og frem efter. Derudover er der tilført 4 mio. kr., der trappes ned frem mod 2020. I alt er der i 2017 tilført 10 mio. kr. ved budgetforhandlingerne for 2017.

Baggrund for udgiftsstigningerne

KL og SFI har tidligere peget på, at udgiftsvæksten på det specialiserede voksenområde i samme periode er forårsaget af en ændring i den kommunale demografi. Det har medført en stigning i antallet af indvisiterede borgere, som også i stigende grad har multiple og mere komplekse diagnoser⁵.

Historisk er tilbuddene blevet tilpasset efter henholdsvis store og små årgange. Det har betydet, at tilbuddene løbende skulle skaleres op eller ned. I dag tilpasses kapaciteten i forhold til at kunne rumme flere og mere komplekse borgere, hvilket bl.a. er forårsaget af øget velfærd blandt handicappede samt af, at befolkningen generelt bliver ældre. Forholdsmæssigt er levealderen for handicappede steget mere end for almenbefolkningen. Den positive udvikling giver udgiftsstigninger, fordi borgerne hver især modtager tilbud i længere tid, og mange gør det langt ind i alderdommen.

Flere mennesker end tidligere oplever at være født med et handicap. Det gælder også oplevelsen af eksempelvis påført stress, angst, depression og andre psykiske lidelser. Fx er der på trods af store fremskridt i behandlingsmetoder, et større antal mennesker, der får konstateret psykiske lidelser. Der er en stor stigning i antallet af borgere med psykiske lidelser i socialpsykiatrien, særligt inden for botilbud, dagtilbud og bostøtteområdet. Samtidig er antallet af psykiatriske sengepladser er blevet reduceret.

Misbrug spiller en rolle i udviklingen på området. Sundhedsstyrelsen har estimeret,

¹ (2012) *Vækstfaktorer på det specialiserede socialområde*, Steen Bengtsson et al., SFI

² Definition af voksenområdet: Servicelovens §§ 85, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 107, 108, 110 samt Sundhedslovens 141.

³ Nabokommuner: Tønder, Aabenraa, Haderslev

⁴ Kilde: Danmarks Statistik

⁵ (2012) *Vækstfaktorer på det specialiserede socialområde*, Steen Bengtsson et al., SFI

at antallet af behandlingskrævende stofmisbrugere i Danmark i perioden fra 1996-2005 er steget fra 20.300 til 27.000 personer. Misbrug er herudover også ofte årsag til, at der fødes flere børn med handicap.

Fremadrettet ser udfordringerne med udgiftspresset ikke ud til at blive mindre. Udviklingen på det specialiserede voksenområde er gået fra, at enkelte kommuner overskred deres budgetter markant til at flere og flere kommuner i dag overskrider deres budgetter. Således overskred 72 af landets kommuner budgetterne på det specialiserede socialområde i 2015 mod 64 i 2014⁶.

At overskridelserne "spredte sig" til at omfatte flere kommuner vil sandsynligvis medføre et større fokus på området i de kommende år i kommunerne generelt. Et fokus som over tid kan omfatte flere forskellige områder og løsninger, hvor det bl.a. er forventningen, at der begynder at blive set på takstforhandlinger, hjemtagelsesstrategier og øget brug af private leverandører i kommunerne.

Fremover forventes det at blive en central udfordring at tilpasse udgiftsniveauerne til det ønskede politiske serviceniveau. Herudover står det klart, at kommunerne formentligt står over for en tilpasning over flere år.

Udarbejdelse af udviklingsstrategien for social og senior

Udviklingsstrategien forholder sig til en række ydre rammer:

- Økonomiske rammer herunder
- Bygningsmæssige rammer
- Tildelingsmodel
- Rammeaftalen mellem kommunerne og med Region Syddanmark
- Lovgivningsmæssige rammer
- Velfærdsteknologiske muligheder

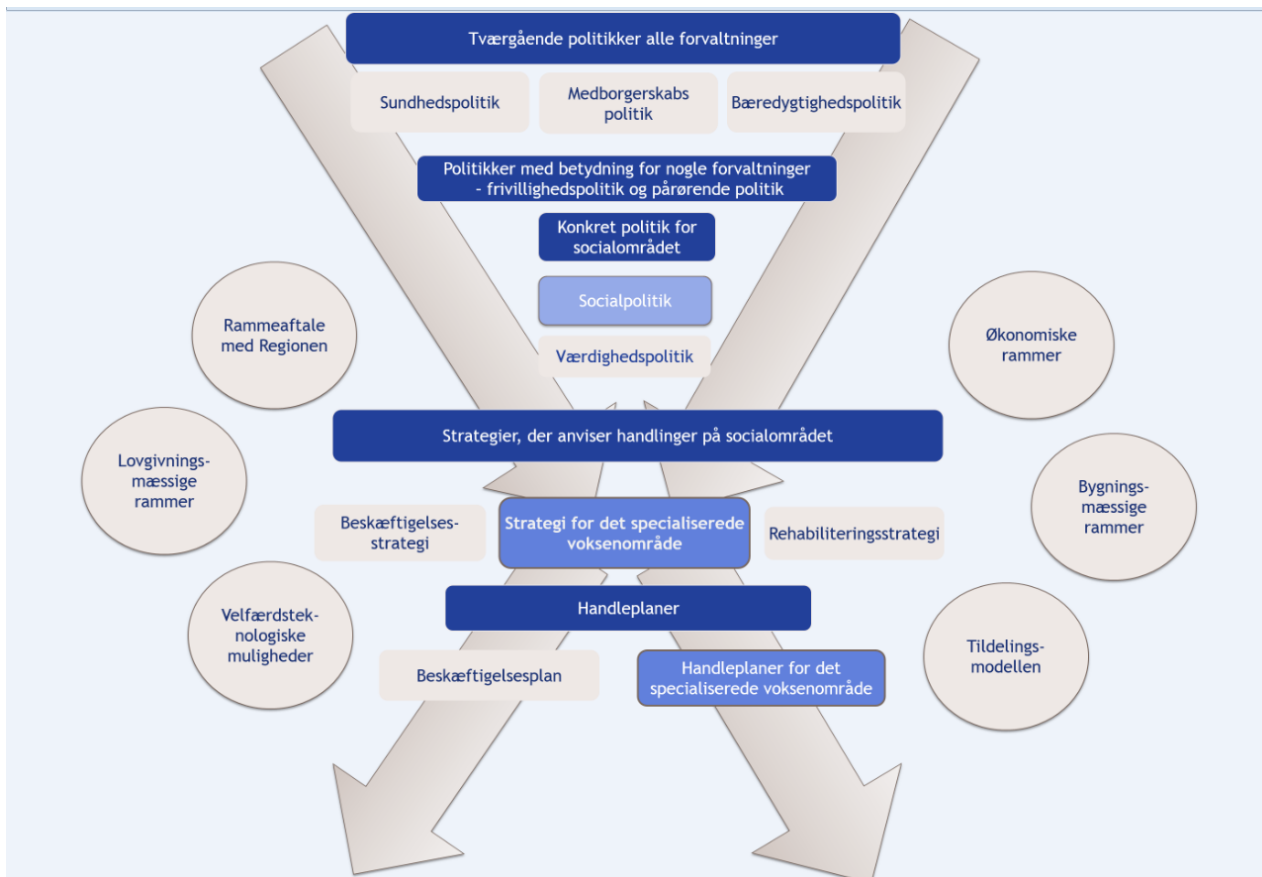
Kommunens rehabiliteringsstrategi udgør en overordnet ramme for indsatserne på det specialiserede socialområde. Formålet med rehabiliteringsstrategien er at fremme den enkeltes livskvalitet og muligheder for et så selvstændigt og meningsfuldt liv som muligt. Udgangspunktet er troen på, at alle helst vil klare sig selv og deres egen hverdag med egne ressourcer.

-
- ▶ *Formålet med rehabiliteringsstrategien er at skabe en fælles ramme for rehabiliteringsforløb herunder:*
  - ▶ *En rehabiliterende tilgang til arbejdet på tværs af forvaltningernes enheder og faggrupper.*
  - ▶ *At rehabilitering sker i en samarbejdsproces mellem borger, pårørende og fagfolk.*
  - ▶ *At der er sammenhæng og koordination i rehabiliteringsforløbene.*
-

Figuren på næste side viser den sammenhæng, som udviklingsstrategien indgår i:

⁶ (2016) *Kommunernes regnskaber 2015*, Steffen Juul Krahn et al., KORA

Oversigt over rammeforhold, som udviklingsstrategien på det specialiserede voksenområde skal ses i sammenhæng med

Den nye socialpolitik udgør den overordnede ramme for udviklingsstrategien. Socialpolitikken indeholder en vision om, at Sønderborg Kommune vil være kendt for at **stå sammen med borgerne om det gode liv** og om at samarbejde med borgerne om de bedste betingelser for at leve et så **aktivt, selvstændigt og meningsfuldt liv** som muligt med udgangspunkt i den enkeltes **håb og drømme**.

2. Strategiens fokusområder for 2017-2020

Fokusområde 1:

En fælles indsats for og med borgeren

Sønderborg Kommune ønsker en fælles indsats med udgangspunkt i borgerens behov. Det kræver bedre koordinering på tværs af indsatser og forvaltningsområder for i højere grad at kunne etablere helhedsorienterede og "fælles indsatser" for borgerne.

Hvad efterspørges i Sønderborg Kommune?

Sønderborg Kommune har fokus på samarbejde på tværs af forvaltningernes enheder og faggrupper, fx i de rehabiliterende forløb. Der er en oplevelse af, at der kan gøres mere for at støtte borgeren til at opnå den rette hjælp i forhold til borgerens livssituation:

- ▶ Der er for mange medarbejdere inde over borgernes problematikker.
- ▶ Der er for mange indgange til kommunen.
- ▶ Der er udfordringer i overgangen fra barn til voksen.

Sønderborg kommune vil styrke:

- ▶ *Koordinering af borgersager*
- ▶ *Sømløse overgange og sammenhængende løsninger*
- ▶ *Klare aftaler om mål, roller og ansvar mellem forvaltningsområder.*

Behov og erfaringer i andre kommuner

Generelt er der i kommunerne en tendens til, at løsninger designes i samarbejde med borgerne. Der koordineres og samarbejdes ikke systematisk mellem og på tværs af myndighed, udførerled og andre kommunale enheder. Fx børn - og ungeområdet, sundhedsområdet og beskæftigelsesområdet. Det opleves fx, at en mentor og en bostøtte-medarbejder har sat samme mål for borgeren, men at de ikke arbejder i samme retning.

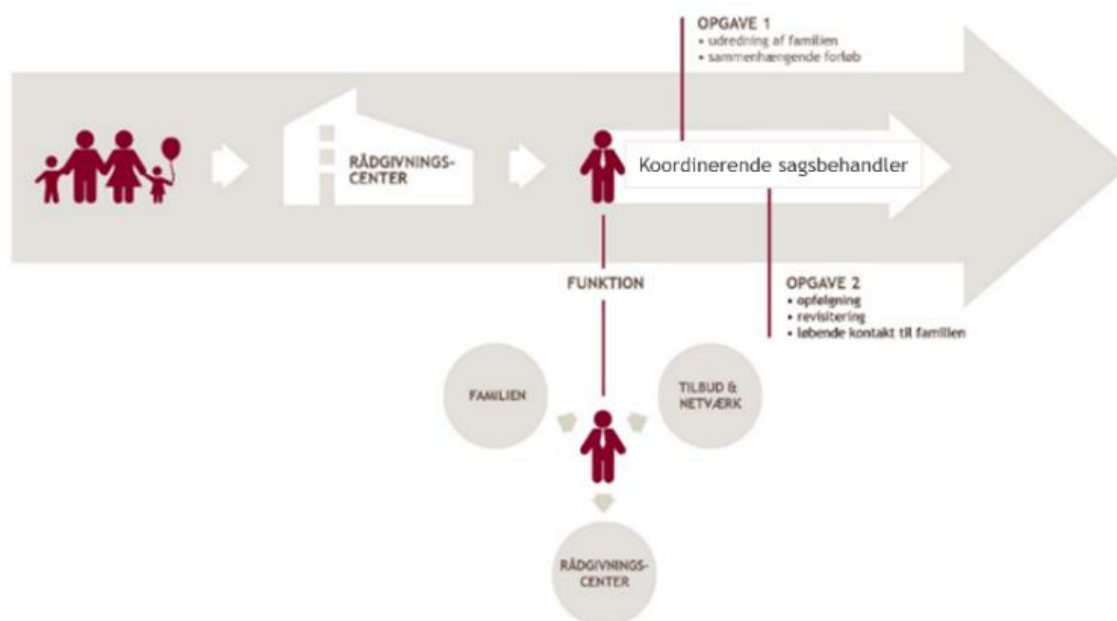
Fokus på bedre koordinering

Virksomme indsatser for borgerne forudsætter koordinering og inddragelse i den enkelte borgersag og på tværs af relaterede borgersager. I mange kommuner understøttes det tværgående samarbejde om borgersager ikke af formelle strukturer. Det får den konsekvens, at borgersager, der har berøring til flere sagsområder, behandles parallelt.

Flere kommuner har indført koordinerende funktioner, hvor den enkelte sagsbehandler påtager sig en koordinerende rolle i sagerne. Det er hensigtsmæssigt i meget komplekse borgersager. En koordinerende sagsbehandler kan sikre koordinering på tværs af forvaltningsområder ved at varetage al kommunikation mellem den komplekse borger/familiesag og hhv. sagsbehandlere, netværk og kontaktpersoner i de benyttede tilbud.

Rådgivningscenter

Et rådgivningscenter består af en gruppe sagsbehandlere fra forskellige serviceområder, hvor en af disse kan være en koordinerende sagsbehandler⁷ for et udvalgt antal komplekse sager. En familie/kompleks borger, som ellers ville have haft flere indgange til kommunen, flere sideløbende forløb, og evt. overlappende ydelser og/eller modsatrettede mål og indsats, kan man med et rådgivningscenter opleve en logisk og effektiv indgang til kommunen. Dette er illustreret ved figuren på næste side.

⁷ Termen "koordinerende sagsbehandler" skal i denne kontekst ikke forveksles med den koordinerende sagsbehandler i beskæftigelsesindsatsen eller en forløbskoordinator.

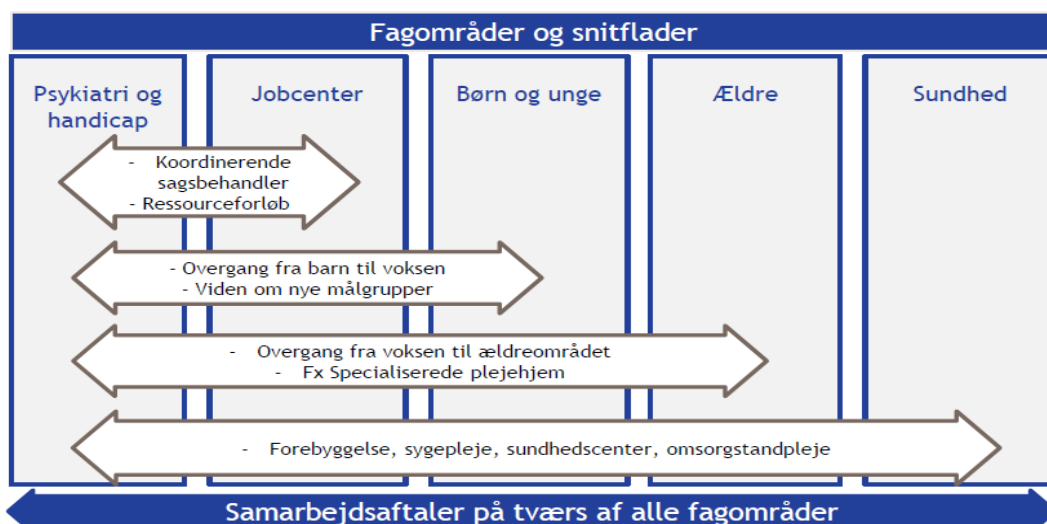
Bedre håndtering af overgange

I Sønderborg Kommune opstår der i overgangen fra barn til voksen ofte usikkerhed blandt borgere og pårørende i forhold til, hvad borgerne kan modtage af hjælp, når de overgår til voksenområdet. Det kan være vanskeligt at se sammenhængen mellem den ydelse, som de unge er blevet tildelt frem til det 18. år, og den ydelse, som de tildeles efter det 18. år. Forløbene er ofte opdelte, og der foreligger ikke en samlet "ungestrategi" for de indsatser, som borgeren modtager. Nogle kommuner nedbryder forvaltningsbarriererne og anskuer opgaven ud fra en samlet "ungetilgang" eller "forebyggelsestilgang". Det indebærer fx, oprettelse af nye aldersgrupperinger og ydelser til en ungegruppe mellem 15-25 år eller 15-30 år.

Forskellige samarbejdssnitflader er skitseret i figuren nedstående figur.

Forslag til indsatsområder:

- ▶ **Koordinerende sagsbehandlere:**
  - Ved komplekse borgerforløb.
- ▶ **Samarbejdsaftaler:**
  - På tværs af forvaltninger, som sikrer formaliseret dialog mellem myndighedsafdelinger.
  - Fælles ledelsesfokus på koordineringsopgaven på tværs af forvaltninger.
  - Fokus på overgang og tilgang fra børn- og ungeområdet.
- ▶ **Rådgivningscenter:**
  - Afdække muligheder for at etablere et rådgivningscenter, hvor borgerne let kan komme i kontakt med kommunen.
- ▶ **Øget samarbejde mellem udfører og myndighed:**
  - Udnytte kompetencer og viden på tværs.
  - Fx samarbejde om straksvisitation, visitation og målfastsættelse.
- ▶ **Vurderingsforløb:**
  - Borgernes håb, drømme og behov afdækkes bredt inden der iværksættes foranstaltninger.
  - Den rette støtte tilbydes fra start, og flytning af borgeren senere hen undgås.
- ▶ **Indføre "fast track" i funktionsudredningen:**
  - Effektivitet i sagsbehandlingen kan øges for visse borgertyper.
- ▶ **Flere fagligheder:**
  - Medarbejdere med forskellige fagligheder i myndighedsafdelingen, så det rehabiliterende fokus kan øges.
- ▶ **Udviklingstendenser:**
  - Systematisk bestik af udviklingstendenser på området samt de borgere, der kommer til at forme området på sigt.
  - Tilpasning af fremtidens tilbudsvifte.
  - Ny målgruppeopdeling efter alder.

Fokusområde 2:

Nære indsætter før mursten

Sønderborg Kommune ønsker, at alle borgere skal leve et så selvstændigt liv som muligt. Det indebærer bl.a., at borgerne skal tilbydes den mindst indgribende indsats og hjælpes så meget som muligt i nærmiljøet. Et godt netværk og nære relationer fører ofte til højere livskvalitet.

Hvad efterspørges i Sønderborg Kommune?

Sønderborg Kommune har fokus på at understøtte borgernes rehabilitering. Det betyder, at indsætter er kompenserende, når borgeren ikke gennem træning og støtte kan blive mere selvhjulpne i eget liv.

I Sønderborg Kommune er der en oplevelse af, at:

- ▶ Der ikke er et match mellem tilbuddene og borgerens håb, drømme og behov.
- ▶ Den øgede tilgang på det specialiserede voksenområde udfordrer tilbudsviften med et højt efterspørgselspres.
- ▶ Der indimellem sker en overkompensation, hvilket svækker borgerens evne til at vedligeholde egen funktionsevne.
- ▶ Borgeren i nogle tilfælde kan klare sig med mindre hjælp eller kan arbejde sig i en retning af at være mere selvhjulpne.

Sønderborg Kommune vil:

- ▶ "Vende indsætstrappen" og sætse på nære, tidlige og mindre indgribende tilbud.
- ▶ Skærpe profiler for eksisterende botilbud.
- ▶ Benytte tilbud i egen kommune og trække de nødvendige kompetencer til kommunen.

Behov og erfaringer i andre kommuner?

Langt de fleste af landets kommuner tilstræber, at borgeren skal tilbydes den mindst muligt indgribende indsats med det formål at understøtte borgeren i at leve et så uafhængigt liv som muligt.

Nære indsætter

Et stigende antal kommuner fokuserer på at placere indsætten dér, hvor borgeren er. Det handler om at hjælpe borgeren i eget hjem og i hverdagens gøremål fremfor at placere borgerne i botilbud. Det handler også om etablering af boliger i nær tilknytning til botilbud eller fx i opgangsfællesskaber. Derudover er der fokus på forebyggende og rådgivende tiltag i medborgerhuse og/eller i borgerens eget hjem.

- ▶ Boliger, hvor borgere, der selv kan mestre livet med en mindre grad af hjælp, kan bo.
- ▶ Boliger, hvor borgere og pårørende kan opnå tryghed ved, at borgeren bor i nær tilknytning til et botilbud.

Flere indsætter inden for kommunegrænsen

Flere borgere hjælpes i dag inden for kommunegrænsen i egen hjemkommune. Borgerne tilbydes herved hjælp i det nærmiljø, som de kender. Det giver tryghed og mulighed for at opbygge og vedligeholde netværk. Det er erfaringen, at borgerne kun samlet set profiterer af hjælp inden for kommunegrænsen, hvis kommunen har relevante tilbud at tilbyde borgerne. Ellers kan målet med nærhed i indsætten komme til at blive overskygget af kvaliteten i det tilbud, som kommunen kan tilbyde borgerne. Her tænkes der på borgere med særligt komplekse problematikker, som kræver specifikke og meget målrettede tilbud, som ikke alle kommuner kan "ligge inde med".

Vurderings-, rehabiliterings- og læringsforløb

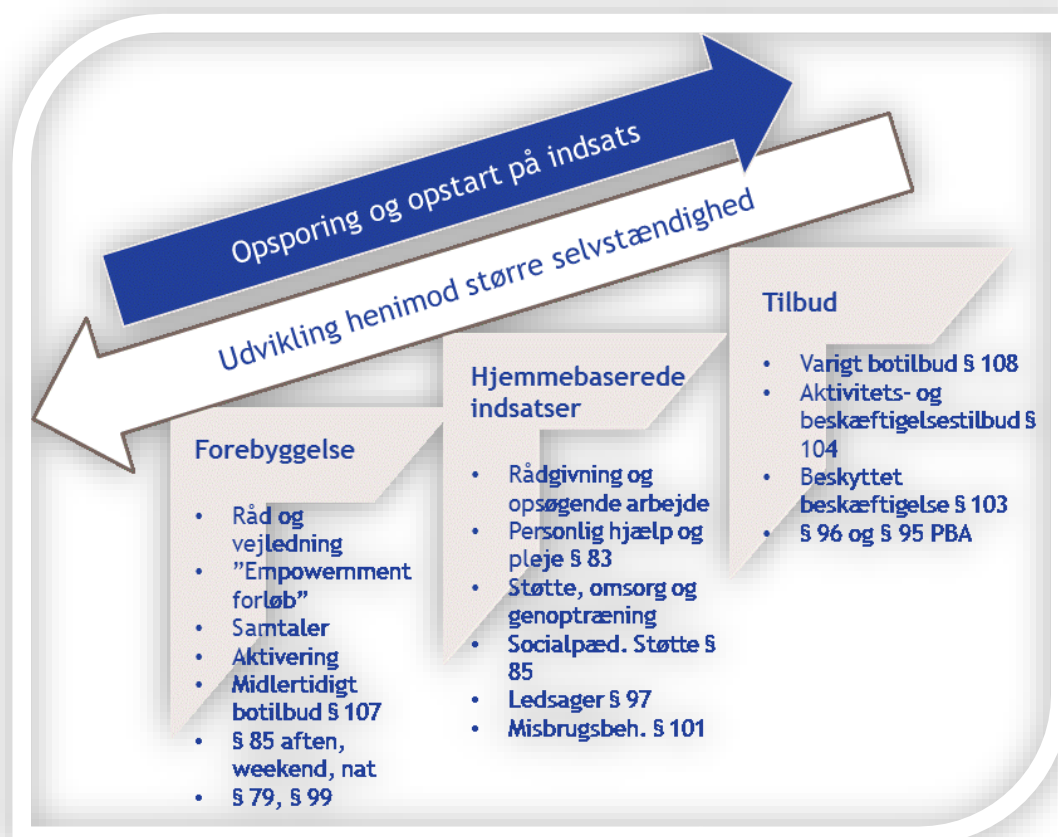
Flere kommuner arbejder udviklings- og målfokuseret i forhold til borgerne og etablerer tidsafgrænsede vurderings-, rehabiliterings- og/eller læringsforløb for borgerne. Det sker både som individuelle forløb, men også som gruppeforløb herunder også som gruppeforløb, der går på tværs af målgruppeskel.

Skærpe mål og indsætter i egne tilbud

Kommunerne har fokus på at understøtte selvhjulpne hos borgerne, og øger anvendelsen af nære tilbud, før der anvendes botilbud og aktivitetstilbud. Samtidigt oplever kommunerne et stigende efterspørgselspres på botilbud, da der er en øget tilgang af borgere til det specialiserede socialområde.

Flere selvhjulpne borgere kan ikke opveje efterspørgselspresset på botilbud. Det skaber et behov for at skærpe mål og indsætter i egne tilbud, så de matcher målgrupper med mere specialiserede behov. Det skal være tydeligt, hvad tilbuddene kan levere. Fx tidsbegrænsede vurderings- og udviklingsforløb (SEL § 107), som kan understøtte, at borgerne efterfølgende kan overgå til nære og mindre indgribende tilbud.

Der er behov for "at vende indsatsrampen" om, så der tages udgangspunkt i borgernes rehabiliteringspotentiale og princippet om forebyggende og mindst muligt indgribende indsætter, der understøtter borgerne bedst muligt i en selvstændig livsførelse. Dette er illustreret i nedenstående figur:

I Sønderborg Kommune er der et ønske om, at princippet om nære indsatser altid indgår, når kommunen sammen med borgerne skal prioritere indsatsbehov. Der er opmærksomhed omkring, at princippet aldrig må blive en forhindring for, at borgerne får den bedst mulige indsats. Der vil være borgere, der i udgangspunktet har behov for indsatser på de øverste indsatsstrin. En massiv indledende indsats kan nogle gange være en forudsætning for at realisere og understøtte borgerens potentielle for større grad af selvstændighed. Andre gange kan der være tale om borgere, hvor der gennem en grundig afklaring er konstateret et varigt behov for omfattende støtte.

Forslag til indsatsområder:

- ▶ Muligheder i Sønderborg:
  - Visitere borgere til tilbud i Sønderborg Kommune. Beror på en samlet vurdering af fysiske faciliteter og faglige kompetencer i kommunen samt en vurdering af, om borgerne vil kunne tilbydes en høj kvalitet i tilbuddet, og om tilbuddet kan drives omkostningseffektivt.
- ▶ Muligheder i eget hjem:
  - Borgerne hjælpes så vidt muligt i eget hjem, hvilket bl.a. indebærer støttetilbud dag/aften/nat i hjemmet.
  - Fokus på "den mindst indgribende indsats".
- ▶ "Et livsforløb flere tilbud":
  - Matcher et tilbud ikke længere, kan borgeren tilbydes et nyt tilbud, som borgeren i højere grad kan profitere af. Fx etablering af særlige tilbud til ældre borgere.
- ▶ Anvendelse af boliger i nær tilknytning til botilbud, opgangsfællesskaber og medborgerhuse:
  - Afsøge muligheder
  - Forebyggende og rådgivende indsatser i medborgerhuse afsøges.
- ▶ Gruppeforløb:
  - Skabe rammer for gruppeforløb
  - Gruppeforløb på tværs af områder og evt. i medborgerhuse.
- ▶ Kortlægning af tilbudsvifte:
  - Kortlægning inden for alle områder.
  - Antal tilbud, antal pladser samt en beskrivelse af profilerne på tilbuddene.
  - Fastlægge kriterier, der udløser en visitation til det pågældende tilbud samt kriterier, der fastlægger hvornår der tilbydes en indsats med udgangspunkt i borgerens eget hjem.

Fokusområde 3: **Styrkede aktivitets- og beskæftigelsesmuligheder**

Sønderborg Kommune har fokus på beskæftigelse og involvering af civilsamfundet på tværs af forvaltningsområder. På det specialiserede voksenområde vil Sønderborg Kommune støtte op om relevante aktivitets- og beskæftigelsestilbud, der understøtter borgernes arbejdsidentitet og kompetencer i at indgå i forpligtende fællesskaber.

Målgruppen og indsatserne inden for aktivitets- og beskæftigelsestilbud er i bevægelse i disse år. Inden for det specialiserede socialområde er der et stigende behov for at sikre et godt samarbejde med jobcentret og kompetencecentret. Indsatser og ydelser på tværs skal matche borgernes potentiale bedst muligt, være rummelige og skabe så stor beskæftigelseseffekt som muligt for de borgere, som kan og vil. Samtidig skal den lovgivningsmæssige forpligtelse til at levere §103- og §104 tilbud efter serviceloven sikres.

Det handler bl.a. om at sikre et tættere samarbejde med jobcentret og kompetencecentret i kommunen, så den viden der er på det specialiserede voksenområde bringes mere i spil i forhold til at sikre meningsfulde beskæftigelsestilbud til de borgere, som i dag modtager ydelser fra både det specialiserede voksenområde og beskæftigelsesområdet i kommunen.

Hvad efterspørges i Sønderborg Kommune?

I Sønderborg Kommune tilbydes der en række beskæftigelsestilbud samt aktivitets- og samværstilbud med det formål, at borgerne udvikler nye kompetencer i forhold til at leve et så selvstændigt liv som muligt med tilknytning til arbejdsmarkedet på så ordinære vilkår som muligt. For en væsentlig del af målgruppen på det specialiserede voksenområde udgør aktivitets- og samværstilbuddene et mål i sig selv. Her oplever borgerne at have en arbejdsidentitet og at indgå i meningsfulde fællesska-

ber. Der er derfor også behov for at udvikle aktivitetstilbuddene for denne gruppe.

Selvom tilbudsviften er bred og rummelig med mange forskellige borgere med mange forskellige behov, er der også en række forhold, der udfordrer den måde, der arbejdes med beskæftigelses- og aktivitetstilbud på.

Tilbudsviften er bred og omfatter alt lige fra visiterede og uvisiterede interne aktivitets- og samværstilbud og værkstedsfunktioner til eksterne beskæftigelsestilbud, såsom den kongelige Køkkenhave og målrettede virksomhedsrettede forløb gennem virksomhedspraktik. Tilbuddene skal udvikles og bevares, så der er relevante tilbud til alle borgere.

Implementering af reformer

Reformer på beskæftigelsesområdet har ændret på målgruppens forsørgelsesgrundlag og de mål vedrørende kompetenceudvikling og beskæftigelse, der skal arbejdes efter. Det gælder fx nye regler om uddannelsespålæg for unge under 30 år og anvendelse af ressourceforløb frem for tildeling af førtidspension.

I Sønderborg Kommune er der en oplevelse af, at der er behov for at:

- ▶ Øge graden af koordination af forløb.
- ▶ Øge viden om hinandens indsatser på tværs af det specialiserede voksenområde og beskæftigelsesområdet.
- ▶ Skabe klare samarbejdsaftaler
- ▶ Udvikle aktivitets- og samværstilbuddene.

Der skal være de rigtige tilbud til borgerne og klarhed over hvilken rolle det specialiserede voksenområde spiller i forhold til beskæftigelsesrettede indsatser, men også klarhed over, hvordan aktivitetstilbuddene kan udvikles.

Den eksisterende organisering af hhv. beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud skal afspejle et tydeligt fokus på borgernes kompetenceudvikling og princippet om den mindst mulige indgribende indsats for borgere med udvik-

lingshæmning, psykiske lidelser eller særlige sociale problemer.

Sønderborg Kommune vil:

- ▶ *Styrke samarbejdet med Jobcentret og Kompetencecentret og afklare det fremadrettede behov for tilbud*
- ▶ *Målrette tilbud mod borgernes behov og potentialer*
- ▶ *Have effektiv drift gennem øget fokus på den samlede økonomi.*

Behov og erfaringer i andre kommuner?

Flere kommuner har fokus på koordination på tværs af forvaltninger. Fx koordinerende sagsbehandlere på beskæftigelsesområdet. Målet er helhedsorienterede forløb. Afklaring af roller og organisering af den beskæftigelsesrettede indsats for handicappede, sindslidende og udsatte grupper af borgere er også i fokus. Bl.a. forenes kompetencer fra jobcenter og det specialiserede socialområde.

Meningsfuld beskæftigelse

Flere kommuner oplever et behov for, at deres beskæftigelsesrettede tilbud (SEL § 103) i samarbejde med jobcentret, får et tydeligere fokus på beskæftigelse rettet mod det arbejdsmarkedsrettede. Det indebærer mindre anvendelse af "intern beskyttet beskæftigelse" og højere grad af ekstern støttet beskæftigelse, virksomhedspraktik, job i løntilskud og et aktivt samarbejde med socialøkonomiske virksomheder.

Der kan laves målrettede uddannelses/kompetence forløb rettet mod det ordinære arbejdsmarked på beskyttede vilkår for den gruppe borgere, hvor det er relevant. Det drejer sig både om den traditionelle målgruppe af førtidspensionister samt for de nyere målgrupper vedrørende borgere i ressourceforløb m.m.

Arbejdsidentitet

Flere kommuner fokuserer på tværs af de traditionelle målgruppeskel inden for det specialiserede socialområde og etablerer i højere grad tilbud for borgere efter arbejdsidentitet frem for den konkrete funktionsnedsættelse.

Tydeligere strategi for aktivitets- og samværstilbud

Flere kommuner arbejder med tydeligere strategier for deres aktivitets- og samværstilbud (SEL § 104) med fokus på borgernes udviklingsmål og potentiale for øget grad af selvstændighed. Der er også fokus på at differentiere i aktivitets- og samværstilbud efter princippet om "den mindst mulige indgribende indsats". Det indebærer et styrket samarbejde med civilsamfund og foreningsliv med henblik på at skabe meningsfulde aktiviteter. Tendensen handler om at inddrage civilsamfundet "ude i byen", hvor byens øvrige borgere også benytter aktivitets- og samværstilbud. Det kan enten være i kommunale medborgerhuse eller ved et aktivt samarbejde med foreningslivet.

Forslag til indsatsområder:

- ▶ Klare aftaler med beskæftigelsesområdet:
  - Etablering af samarbejdsaftaler og økonomiske tildelingsmodeller mellem det specialiserede voksenområde, jobcentret og kompetencecentret, så det bliver tydeligt hvilke tilbud det specialiserede socialområde kan tilbyde målgruppen, og hvilke tilbud beskæftigelsesområdet kan tilbyde som led i den beskæftigelsesrettede og aktiverende indsats.
- ▶ Kortlægning af beskæftigelses- og aktivitetstilbud
  - Kortlægningen bidrager til at skabe klare profiler for tilbuddene.
- ▶ Inddrage civilsamfund
  - Styrke mulighederne for frivilligheden
  - Undersøge muligheder for at etablere tilbud i regi af medborgerhuse. Foreningsarbejde m.m.